

ARİS ALEKSANDROU VE 'TESLİM EDİLMİYEN MEKTUPLAR'I

MAHİR ERGUN

Aris Aleksandrou ya da asıl adıyla Aristotelis Vasiliadis, 1922'de Sovyetler Birliği'nin Leningrad şehrinde Yunan bir baba ve Rus bir annenin oğlu olarak doğdu. Altı yaşına kadar Sovyetler Birliği'nde kaldı, ardından anne ve babasıyla birlikte önce Selanik'e iki yıl sonra da Atina'ya birlikte 1940'ta Atina İktisat Üniversitesi'ne başladı, fakat dersler pek ilgisini çekmedi ve yaşamını çevirmenlik yaparak sürdürebileceği düşüncesiyle kısa süre sonra üniversiteyi terk ederek bir yayınevinde çevirmen olarak çalışmaya başladı. Aris Aleksandrou adını ilk kez bu dönemde kullanmıştır.

Aleksandrou'nun üniversiteye başladığı yıllarda Yunanistan, Metaksas diktatoryası altındaydı. Aleksandrou ve arkadaşları Metaksas karşıtı Marksist bir çevre oluşturmuşlardı. 1941 yılında, Nazi işgaliyle birlikte Ulusal Kurtuluş Cephesi (EAM) gençliğinin bir parçası olacak Komünist Öğrenci Örgütü'ne (FKO) katıldılar. Fakat Aleksandrou 1942'de EAM yönetimi ile ters düşerek örgütten ayrıldı. Buna rağmen Almanlar Yunanistan'dan çekildikten sonra, 3 Aralık 1944'te kralla birlikte Atina'ya çıkarma yapan İngiliz ordusunu protesto eden kitlenin içinde siyah pazibendiyle yer aldığından İngilizlerce yakalanarak EAM'cı olduğu gerekçesiyle, babasıyla birlikte Libya'daki esir kampına gönderildi.

1945'te serbest bırakılıp Yunanistan'a döndükten sonra İç Savaş başladı. 1948 Temmuz'unda, daha sonra eşi olacak olan şair ve gazeteci Keti Drosou'yla buluşurken yakalandı. Drosou, Yannis Ritsos'un yakın arkadaşıydı ve yeraltındaki komünist parti teşkilatında çalışıyordu. Bu tarihten 1951'e dek dört yılını Limnos (Limni), Makronisos ve Ayios Efstratios (Bozbaba) adalarındaki esir kamplarında geçirdi. 1951-53 yılları arasında Atina'da kaldı, 1953'te asker kaçağı ve komünist olduğu gerekçesiyle on yıl hapse mahkûm edildi, 1958'de serbest bırakıldı. 1967'de askeri darbenin ardından tekrar tutuklanması gündeme geldiğinden Fransa'ya gitti ve 1979'da Paris'te hayatını kaybetti.

Aris Aleksandrou'nun ilk şiir kitabı 1946'da yayımlandı. Bunu 1952 ve 1956'da diğer şiir kitapları takip etti. 1941-1971 yılları arasında yazdığı şiirleri kapsayan toplu şiirleri ilk olarak 1972'de yayımlandı. 1975'te ünlü romanı *To Kivotio* (Sandık) yayımlandı. Ayrıca Tolstoy, Dostoyevski, Çe-

hov, Gorki, Ehrenburg gibi klasik ve çağdaş Rus yazarlarıyla Mayakovski, Ahmetova gibi şairleri Yunancaya çevirdi, 1965 Cannes Film Festivali'nde gösterilen, 1964 yapımı *Prodosia* (İhanet) adlı filmin, yönetmen Kostas Manousakis ile birlikte senaryosunu yazdı.

Burada Türkçe çevirilerine yer verdiğimiz şiirler Aleksandrou'nun sürgün ve esaret yıllarında yazdığı *Anepidota Grammata* (Teslim Edilmeyen Mektuplar) adlı şiir dizisinden alındı.

10

Yoksulluğun evlerinde
Su damlaları düşüyor birikintilere
Akmasın diye saatler.
Akmayacak olsaydı zaman eğer
Beraber geçirdiğimiz son günde
Bırakırdım damlasın diye
Bileğimdeki kesik damardan sızan
Kan gibi.

11

Külâh yapıp mektubunu
Fırlatıyor içine küllerin
Kırletmesin diye hücreyi
Fırlatıyor sessizliği

13

Yoldaş, uyuyor musun?
İsterdim ki, bir sayfa bile Marksizm bilmiyorsun,
diyesin bana
Ki gömülsün kelimeler kâğıda
Suskunluğumun
Gözbebeklerine gömüldüğü gibi onun.

18

İçtiğimiz su
Tozla dolu ve teneke pasıyla
Mendilin var bende ama süzmüyorum artık söz-
leri
Tıpkı Avgustis arkadaş gibi,
Hiç umuruna gitmez
Pantolonunun kırıışması
Tahta bacağına bükmeye çalışırken.
Yine de bu kan bedelini
Karşılama özgürlük yılları
Ne de eski zaman baharları
geri gelip parlasalar gözümün önünde
altın dişler gibi.
Yalnızca hızla ulaşsın sözler
ulaşsın noktalar kum gibi olsun gözlerinde
ulaşsın tireler gözkapığında sinirli bir tik gibi ol-
sunlar:
Fotoğraf karesi. Tercih ederim aslını.
Her neyse mektuplarımız engelleniyor daima
üçlerin grevi
ve sansür kesiyor yollarını.

Şiirleri Yunancadan çeviren
Mahir Ergun